

Privacybeleid provincie Zuid-Holland voor de Wet politiegegevens

1. Inleiding

De verwerking van gegevens door buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) bij strafrechtelijke handhaving valt onder de Wet politiegegevens (Wpg). Dit beleidsstuk beschrijft hoe de provincie binnen de wettelijke kaders van de Wpg en onderliggende regelgeving met persoonsgegevens om gaat.

Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland is als werkgever 'verwerkingsverantwoordelijke' in het kader van de Wpg. Andere regelingen van toepassing op de verwerking van politiegegevens zijn het Besluit politiegegevens (Bpg), het Besluit politiegegevens buitengewoon opsporingsambtenaren (Bpg boa) en de Regeling periodieke audit politiegegevens. Volgens artikel 4a van de Wpg dient de verwerkingsverantwoordelijke maatregelen te treffen om te waarborgen dat politiegegevens worden verwerkt conform de wet. In dit kader heeft de provincie een privacybeleid opgesteld waarin de beginselen van de gegevensbescherming zijn vastgelegd.

De boa's van de provincie zijn zich ervan bewust dat zij zorgvuldig moeten omgaan met politiegegevens. Zij worden daarin getraind en volgen interne werkinstructies. Het geautomatiseerde systeem waarmee zij politiegegevens verwerken zorgt ervoor dat de verwerking op rechtmatige wijze plaatsvindt.

2. Taken van de boa's volgens de Wpg

De boa's van de provincie zijn werkzaam bij de Dienst Beheer Infrastructuur (DBI). DBI is, namens Gedeputeerde Staten, verantwoordelijk voor het beheer (en onderhoud) van de provinciale wegen en vaarwegen. Het veilig en doelmatig gebruik van de provinciale infrastructuur en het toezicht op de naleving van geldende regels en afgegeven vergunningen valt ook onder dit beheer. DBI heeft weg- en vaarweginspecteurs in dienst als toezichthouder voor de Algemene wet bestuursrecht ten behoeve van de uitvoering van bestuursrechtelijke handhaving.

De provincie kan als weg- en vaarwegbeheerder boa-bevoegdheden aanvragen voor haar medewerkers. Dit kan op basis van de Wegenverkeerswet en de Scheepvaartverkeerswet, met inachtneming van de Beleidsregel Buitengewoon Opsporingsambtenaar van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Momenteel zijn negen vaarweginspecteurs en vier weginspecteurs beëdigd als boa. Zij zijn belast met de uitvoering van de strafrechtelijke handhaving.

De boa's in dienst bij de provincie vallen onder het zogenoemde domein II: Milieu, welzijn en infrastructuur. Zij zijn bevoegd processen-verbaal uit te schrijven voor onder andere overtredingen van het Binnenvaartpolitiereglement (Bpr), een aantal artikelen uit de Wegenverkeerswet en het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV 1990) en de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

De boa's van de provincie verwerken bij de bovengenoemde werkzaamheden politiegegevens. Politiegegevens zijn persoonsgegevens die worden verwerkt bij de strafrechtelijke handhaving.

De Wpg maakt voor de boa's onderscheid in het verwerken van politiegegevens op basis van de volgende taken:

- De dagelijkse politietaak (artikel 8 Wpg): dit zijn de reguliere werkzaamheden bij de strafrechtelijke handhaving door boa's.

- Gerichte onderzoeken bij de handhaving van de rechtsorde (artikel 9 Wpg): dit zijn grotere opsporingsonderzoeken met bijzondere opsporingsmethoden zoals stelselmatige observatie.
- Ondersteunende taken (artikel 13 Wpg): dit betreft het delen van politiegegevens via een (landelijke) database. Deze verwerking vindt niet plaats door de boa's van DBI.

De boa's van de provincie verwerken vooral politiegegevens voor de uitvoering van de politietaak zoals beschreven in artikel 8 Wpg. Ook verwerken zij soms politiegegevens op grond van artikel 9 Wpg (handhaving van de rechtsorde). Dit zijn verwerkingen bij grotere opsporingsonderzoeken. Hierbij is dan sprake van een ernstig (economisch) delict of er worden bijzondere opsporingsbevoegdheden gebruikt zoals stelselmatige observatie. Als een boa van DBI politiegegevens verwerkt op grond van artikel 9 Wpg, gebeurt dit meestal bij een politieonderzoek waar de boa in kwestie aan bijdraagt.

Op basis van de grondslagen genoemd in artikel 8 en 9 van de Wpg gelden specifieke voorwaarden als het gaat om de verwerkingstermijn van de gegevens en de toegankelijkheid van de gegevens voor andere opsporingsambtenaren. Deze zijn in een werkinstructie voor de boa's verder uitgewerkt.

Volgens artikel 11 van de Wpg is het voor boa's mogelijk om bij onderzoeken zoals genoemd in artikel 9 van de Wpg de politiegegevens geautomatiseerd te vergelijken met gegevens uit eerdere verwerkingen. Dergelijke vergelijkingen vinden niet plaats door de boa's van DBI. Het vaststellen van nadere regels voor deze geautomatiseerde vergelijkingen, zoals de wet voorschrijft, is daarom niet noodzakelijk.

De boa's gebruiken voor het verwerken van politiegegevens een specifiek hiervoor ingerichte applicatie. In deze applicatie zijn de gegevens afgeschermd en alleen toegankelijk met de juiste autorisatie. Voor de andere werkzaamheden, zoals de bestuursrechtelijke toezichts- en handhavingstaken, gebruiken zij een ander systeem. Door deze scheiding wordt voorkomen dat gegevens vanuit het ene proces ongeautoriseerd worden gebruikt in het andere proces.

3. Normen bij verwerking persoonsgegevens

Bij de verwerking van persoonsgegevens staat respect voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen voorop. Onnodige of te verre gaande inbreuken moeten worden voorkomen. In de Wpg staan de normen waaraan moet worden voldaan bij het verwerken van persoonsgegevens. Veel van deze normen zijn gelijk aan de eisen die de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) stelt voor de omgang met persoonsgegevens binnen de landen van de Europese unie. Dit zijn de volgende uitgangspunten:

- Verwerking van persoonsgegevens vindt plaats op rechtmatige, behoorlijke en transparante wijze.
- Verwerking van persoonsgegevens mag alleen voor bepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
- Verwerking van persoonsgegevens mag alleen op basis van de in de wet opgenomen grondslagen.
- Alleen de persoonsgegevens die voor het beoogde doel noodzakelijk zijn mogen worden verwerkt.
- Persoonsgegevens moeten juist zijn en blijven.
- Persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan nodig voor het beoogde doel.
- Persoonsgegevens moeten beschermd worden tegen toegang door onbevoegden, verlies of vernietiging.

- PZH moet als verwerkingsverantwoordelijke kunnen aantonen aan deze regels te voldoen.

Aanvullend gelden op grond van de Wpg de volgende eisen:

- Gegevens die op feiten zijn gebaseerd zijn gescheiden van gegevens die op een persoonlijk oordeel zijn gebaseerd.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën betrokkenen, zoals verdachten, slachtoffers, derden en veroordeelden.
- Via geautomatiseerde systemen wordt van de invoer van gegevens gelogd.
- Er gelden specifieke termijnen voor het bewaren, verwijderen en vernietigen van politiegegevens.

Deze eisen uit de Wpg zijn geborgd binnen het registratiesysteem waarin de boa's politiegegevens verwerken. Tot slot zijn er nog de volgende verplichtingen:

- Inrichting van processen en systemen vindt plaats volgens de principes van gegevensbescherming door beveiliging en ontwerp (privacy by design) en door gegevensbescherming als basis te hanteren voor standaardinstellingen (privacy by default).
- Er gelden specifieke eisen voor de uitvoering van gegevensbeschermingseffectbeoordelingen.
- Er geldt een plicht om een register van verwerkingen bij te houden.
- Het melden van datalekken, voorafgaande raadpleging van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en het benoemen van een Functionaris Gegevensbescherming.
- Documentatie is vereist van de doelen van onderzoeken, verstrekking of doorgifte, afwijzing van verzoeken om inzage, inbreuk op de beveiliging, doorgifte buiten de EU met datum en tijd, ontvanger, redenen en doorgegeven gegevens en melding van gemeenschappelijke verwerkingen aan de AP.
- Er worden interne en externe privacy audits uitgevoerd. De rapportage die uit de externe audit voortvloeit moet worden verstrekt aan de AP. Als er ernstige tekortkomingen zijn dient binnen een jaar een hercontrole plaats te vinden.

4. Register van verwerkingen

Net als de AVG verplicht de Wpg tot het bijhouden van een register van verwerkingen. Het register van verwerkingen in het kader van de Wpg moet het volgende bevatten:

- De naam en de contactgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke, de gezamenlijk verwerkingsverantwoordelijken en de functionaris voor gegevensbescherming.
- Het doel of de doelen van de verwerking.
- De categorieën van ontvangers aan wie politiegegevens zijn of zullen worden verstrekt, met inbegrip van ontvangers in andere landen of internationale organisaties.
- Een beschrijving van de categorieën van betrokkenen en van de categorieën van persoonsgegevens.
- In voorkomend geval: het gebruik van profilering.
- In voorkomend geval: de categorieën van doorgiften van politiegegevens aan een ander land of een internationale organisatie.
- Een aanwijzing van de rechtsgrondslag van de verwerking, met inbegrip van doorgiften, waarvoor de politiegegevens bedoeld zijn.
- Zo mogelijk: de beoogde termijnen waarbinnen de verschillende categorieën van gegevens worden verwijderd of vernietigd.
- Zo mogelijk: een algemene beschrijving van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging.
- De toekenning van de autorisaties.

De provincie heeft deze gegevens, voor zover relevant voor de verwerkingen door de boa's van DBI, in het verwerkingsregister opgenomen.

5. Verwerkersovereenkomsten

Specifiek voor de taakuitvoering van de boa's heeft de provincie een verwerkersovereenkomst gesloten met de leverancier van het boa-registratiesysteem. In de verwerkersovereenkomst is onder meer conform artikel 6:1 Bpg het volgende geregeld:

- Het onderwerp en de duur van de verwerking.
- De aard en het doel van de verwerking.
- Het soort gegevens waarop de wet van toepassing is.
- De categorieën van betrokkenen en de verplichtingen en de rechten van de provincie.
- Dat de verwerker uitsluitend volgens de instructies van de verwerkingsverantwoordelijke handelt.

6. Functionaris Gegevensbescherming (FG)

Gedeputeerde Staten hebben een FG aangesteld. Hiermee is voldaan aan artikel 36 van de Wpg. De FG wordt tijdig en naar behoren betrokken bij alle aangelegenheden die verband houden met de bescherming van politiegegevens.

De FG is belast met de volgende taken:

- Het toezien op de naleving van de Wpg en op het beleid van de provincie als verwerkingsverantwoordelijke, inclusief de toewijzing van autorisaties, bewustmaking en opleiding van de boa's.
- Het informeren en adviseren van Gedeputeerde Staten als verwerkingsverantwoordelijke en de boa's over hun verplichtingen op grond van de Wpg en andere wetgeving over de bescherming van persoonsgegevens.
- Het geven van advies over gegevensbeschermingseffectbeoordelingen en het toezien op de uitvoering ervan.
- Het samenwerken met en optreden als contactpunt voor de AP.
- Het opstellen van een jaarverslag over zijn bevindingen.

De contactgegevens van de FG staan vermeld op de website van de provincie. De FG is aangemeld bij de AP.

7. Rechten van betrokkenen

De rechten van betrokkenen staan beschreven in de privacyverklaring Wpg van de provincie.

Hierin staat het volgende opgenomen:

- Gedeputeerde Staten bieden de betrokkene informatie over de verwerking van persoonsgegevens en doen dit beknopt, toegankelijk en duidelijk, zodat de betrokkene zijn rechten kan uitoefenen. De informatievoorziening voldoet aan de eisen uit artikel 24b van de Wpg.
- Bij uitstel, beperking of achterwege laten van de verstrekking van informatie bedoeld in 24b van de Wpg is het uitstel, de beperking of het achterwege laten alsmede de duur van deze maatregel onderbouwd.
- Een verzoek om inzage, rectificatie of vernietiging kan in een aantal omstandigheden, zoals genoemd in artikel 27 van de Wpg worden afgewezen. Een gehele of gedeeltelijke afwijzing van een verzoek gebeurt schriftelijk en bevat de redenen voor de afwijzing.

8. Aanwijzen en autoriseren van medewerkers

Voor de uitvoering van de Wpg dient de provincie bepaalde verantwoordelijkheden te beleggen bij nader te noemen medewerkers. Voor verwerkingen conform artikel 9 van de Wpg is het noodzakelijk om een bevoegd functionaris aan te wijzen. De bevoegd functionaris is de 'hoeder' van de gegevens die onder artikel 9 van de Wpg worden verwerkt. Hiertoe wordt een separaat aanwijzingsbesluit genomen.

Naast de boa's zijn er ook een aantal medewerkers van de provincie die geen boa zijn, maar wel toegang moeten hebben tot de politiegegevens. Deze personen worden door of namens Gedeputeerde Staten als verwerkingsverantwoordelijke geautoriseerd. Dit zijn personen die toegang moeten hebben tot de politiegegevens vanwege de handhaving, het afhandelen van bezwaren of verzoeken om inzage.

De Wpg kent ook de rol van privacyfunctionaris. Deze rol is op grond van het Bpg niet verplicht voor boa-organisaties. Vanwege beperkte complexiteit van de verwerkingen van de boa's van DBI vervult de provincie deze rol niet. Voor privacyvraagstukken rondom de toepassing van de Wpg en de controle op naleving van de Wpg is de functionaris gegevensbescherming het aanspreekpunt.

9. Het bewaren van politiegegevens

Politiegegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk is. De provincie dient als verwerkingsverantwoordelijke te voorzien in voldoende waarborgen om te bewerkstelligen dat de gegevens conform de wet worden gecontroleerd, verwijderd en vernietigd. Politiegegevens mogen na verwijdering nog maximaal vijf jaar worden bewaard. Daarna moeten ze worden vernietigd.

Binnen het boa registratiesysteem worden alle politiegegevens gelabeld. Op basis van het label wordt voor elk gegeven de wettelijke bewaartermijn vastgesteld, zodat deze niet langer dan nodig worden bewaard. Hiermee wordt voldaan aan de betreffende eisen in de Wpg.

10. Het ter beschikking stellen en verstrekken van politiegegevens

De Wpg maakt een onderscheid tussen het ter beschikking stellen van politiegegevens en het verstrekken ervan.

Het ter beschikking stellen van politiegegevens vindt plaats binnen het Wpg domein. Dit houdt in dat politiegegevens kunnen worden gedeeld met andere opsporingsambtenaren (boa's, medewerkers van de politie of de Koninklijke Marechaussee) die deze gegevens nodig hebben voor hun taken. Hierbij vindt een afweging plaats op basis van noodzakelijkheid, proportionaliteit (het middel moet in verhouding staan tot het doel) en subsidiariteit (het minst ingrijpende middel moet worden gehanteerd om het doel te bereiken).

Bij het verstrekken van politiegegevens gaat het om het delen van gegevens buiten het Wpg-domein. In dat geval mogen politiegegevens alleen worden verstrekt aan personen of instanties buiten het politiedomein, voor zover dit noodzakelijk is voor de doeleinden zoals vermeld in de Wpg en het Bpg. Het gaat bijvoorbeeld om verstrekkingen aan een toezichthouder, een advocaat of de belastingdienst. Voor het verstrekken van gegevens geldt een documentatieplicht. Bij dergelijke verstrekkingen wordt altijd vooraf getoetst of de verstrekking voldoet aan de wetgeving. De provincie verstrekt geen politiegegevens aan ontvangers in andere landen of internationale organisaties. De provincie neemt ook niet deel aan samenwerkingsverbanden waarin politiegegevens worden gedeeld. Op het moment dat zij wel daartoe overgaat, handelt zij conform de geldende regels.

Verstrekkingen worden via het boa registratiesysteem geregistreerd en gedocumenteerd. Daarnaast maakt de provincie gebruik van de landelijke verstrekkingwijzer voor boa's. De verstrekkingwijzer is specifiek opgesteld voor boa organisaties en geeft aan welke gegevens aan welke instanties mogen worden verstrekt en onder welke voorwaarden.

11. Het melden van datalekken

Artikel 33a van de Wpg bepaalt dat een datalek ('inbreuk op de beveiliging') uiterlijk binnen 72 uur na kennisname wordt gemeld aan de AP, tenzij het niet waarschijnlijk is dat de inbreuk een risico voor de rechten en vrijheden van personen met zich meebrengt. Als de melding na 72 uur wordt gedaan, gaat deze vergezeld van een motivering voor de vertraging. De provincie moet het datalek ook aan de betrokkenen mededelen als deze inbreuk waarschijnlijk een hoog risico voor de rechten en vrijheden van personen met zich meebrengt.

Op deze mededelingsplicht zijn enkele uitzonderingen van toepassing. Bijvoorbeeld als de mededeling achterwege moet blijven ter vermijding van belemmering van de gerechtelijke onderzoeken of procedures en ter vermijding van nadelige gevolgen voor de voorkoming, de opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen. Indien sprake is van een datalek bij een externe verwerker gelden dezelfde regels.

Er is een procedure opgesteld waarmee datalekken tijdig en conform de wettelijke regelgeving worden afgehandeld.

12. Bewustwording binnen de provincie

Het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens is niet alleen een kwestie van het organiseren van een goede informatieveiligheid en het zorgvuldig inrichten van werkprocessen maar ook van bewustwording bij de boa's van de provincie. Door tijdens werkoverleggen het onderwerp structureel te agenderen, wordt het bewustzijn voortdurend aangescherpt. Hierbij is aandacht voor het volgen van de interne werkinstructies. Dit zorgt ervoor dat de kennis van de eventuele risico's op peil blijft en veilig en verantwoord gedrag wordt aangemoedigd.

De boa's nemen deel aan het verplichte traject van permanente her- en bijscholing en worden getraind in het gebruik van het registratiesysteem.